

©Borgis

Katarzyna Pogorzelszyk^{1,2}, Marta Gallas³, Marlena Robakowska⁴, Przemysław Żuratyński¹,
Sylwia Jałtuszevska⁵, *Daniel Ślęzak¹

Znaczenie polskiego rynku farmaceutycznego dla gospodarki

The importance of the Polish pharmaceutical market for the economy

¹Department of Emergency Medicine, Faculty of Health, Medical University of Gdansk, Poland

²Cathedral of the Economic Policy, Economic Department, Medical University of Gdansk, Poland

³Department of Nursing Management, Faculty of Health, Medical University of Gdansk, Poland

⁴Department of Public Health and Social Medicine, Faculty of Health, Medical University of Gdansk, Poland

⁵Institute of Theories about the Health, Plant of the Medical Rescue, Pomeranian Academy in Słupsk, Poland

Słowa kluczowe

rynek farmaceutyczny, handel zagraniczny, inwestycje

Keywords

pharmaceutical market, foreign trade, investments

Konflikt interesów Conflict of interest

Brak konfliktu interesów
None

Adres/address:

*Daniel Ślęzak
Pracownia Ratownictwa Medycznego
ul. Smoluchowskiego 17, 80-210 Gdańsk
daniel.slezak@gumed.edu.pl

Streszczenie

Rynek farmaceutyczny jest obecnie jednym z najbardziej rozwiniętych sektorów światowej gospodarki. Największe firmy farmaceutyczne elastycznie kształtują modele biznesowe, rezygnując z konsolidacji i inkorporacji na rzecz tworzenia zróżnicowanych organizacji skoncentrowanych na wyspecjalizowanych dziedzinach, przebudowując swoje centra badawczo-rozwojowe. Celem pracy jest zatem analiza aktów ustawodawczych, a także raportów i sprawozdań finansowych polskiego przemysłu farmaceutycznego – z naciskiem na jego rozwój, produkcję, sprzedaż i planowane działania w odniesieniu do gospodarki narodowej. Treść i materiały, na podstawie których dokonano następującej analizy, opierały się przede wszystkim na danych otrzymanych bezpośrednio od aptek i firm farmaceutycznych. Metoda badawcza koncentrowała się na przeglądzie literatury oraz własnej analizie statystycznej i opisowej.

Summary

The pharmaceutical market is one of the most developed sectors of the global economy at present. The largest pharmaceutical companies flexibly are shaping business models, giving up the consolidation and incorporations for forming diversified organizations concentrated on special fields, restructuring one's research-developmental centres. And so analysis of legislative acts, as well as reports and financial statements of the Polish pharmaceutical industry is a purpose of the work – with the pressure on his development, the production, the sale and planned action with reference to the national economy. Contents and materials, based on which they made following analysis, were based above all on data received directly from pharmacies and pharmaceutical companies. Research methods concentrated on the literature review and an own statistical analysis and descriptive.

WPROWADZENIE

Rynek farmaceutyczny jest obecnie jednym z najbardziej rozwiniętych sektorów światowej gospodarki. Przedsiębiorstwa należące do omawianej branży wykazują wysoki poziom orientacji marketingowej i umiejętności, napotykając wiele barier w postaci cen leków, procesu systemowego, refundacji i dynamicznego otoczenia rynkowego.

Największe firmy farmaceutyczne elastycznie kształtują modele biznesowe, rezygnując z konsolidacji i inkorporacji na rzecz tworzenia zróżnicowanych organizacji skoncentrowanych na wyspecjalizowanych dziedzinach, przebudowując swoje centra badawczo-rozwojowe. Głównymi celami takich podmiotów stały

INTRODUCTION

The pharmaceutical market is currently one of the most developed sectors of the global economy. Enterprises belonging to the discussed branch demonstrate a high level of marketing orientation and skills, encountering and facing many barriers in the form of drug price barriers, system and reimbursement process, dynamic market environment.

The largest companies and pharmaceutical companies flexibly shape business models, resigning from consolidation and incorporation in favor of composing diversified organizations focused on specialized fields, remodeling their research and

się ekspansja na rynki wschodzące i przejście od produkcji masowej do wysoko wyspecjalizowanej, szczególnie w dziedzinie biotechnologii farmaceutycznej. Ostatni etap rozwoju przemysłu farmaceutycznego – zarówno globalnego, jak i na rynku krajowym – jest ściśle związany z biotechnologią farmaceutyczną, dziedziną zajmującą się opracowywaniem nowych środków bioterapeutycznych i uzyskiwaniem bardziej bezpiecznych i skutecznych opcji leków znanych już konsumentom.

Polski rynek farmaceutyczny ma niezaprzecalnie duży wpływ na wygląd polskiej gospodarki.

CEL PRACY

Celem pracy jest analiza aktów ustawodawczych, a także raportów i sprawozdań finansowych polskiego przemysłu farmaceutycznego – z naciskiem na jego rozwój, produkcję, sprzedaż i planowane działania w odniesieniu do gospodarki narodowej.

MATERIAŁ I METODY

Treść i materiały, na podstawie których dokonano następującej analizy, opierały się przede wszystkim na danych otrzymanych bezpośrednio od aptek i firm farmaceutycznych, ich rocznych sprawozdaniach z działalności, analizach wcześniej przeprowadzonych przez firmy konsultingowe, raportach Najwyższej Izby Farmaceutycznej, bazach danych dostępnych m.in. na stronie Głównego Urzędu Statystycznego, orzeczeniach organów ustawodawczych Unii Europejskiej lub aktach prawnych stanowiących normy prawne w Polsce.

Metoda badawcza koncentrowała się na przeglądzie literatury oraz własnej analizie statystycznej i opisowej.

WYNIKI

Polski rynek farmaceutyczny znacząco przyczynia się do rozwoju gospodarczego kraju. Generuje około 1,27% polskiego PKB. Średnio rocznie branża ta zwiększała swój potencjał finansowy o 7,7%. Dla porównania globalny wynik PKB wzrósł. Co warto podkreślić, od początku obecnego wieku nie było ani jednego roku, którego popytu nie charakteryzowałby szybszy wzrost niż produkt krajowy brutto.

Inwestycje finansowane ze środków firm farmaceutycznych nie są również pozbawione znaczenia dla rozwoju gospodarczego kraju. Na koniec 2016 roku łączna wartość nakładów tego typu firm przemysłowych osiągnęła poziom prawie 580,4 mln zł. Były to głównie fundusze przeznaczone na cele związane z budownictwem, specjalistycznymi maszynami, narzędziami, a także środkami specjalistycznego transportu. Kwota 580,4 mln PLN stanowiła zaledwie 1,7% wszystkich nakładów inwestycyjnych całego przemysłu przetwórczego (1,7% z 38 mld PLN) (1). Do 70% najważniejszych firm w branży farmaceutycznej koncentruje się na działaniach zwanych odpowiedzialnością korporacyjną. Zadania zawarte w tej samej koncepcji obejmują wsparcie ochrony środowiska i finansowanie inwestycji mających na

development centers. The main goal of such entities has become the expansion to emerging markets and the transition from mass production to highly specialized, especially in the field of pharmaceutical biotechnology. The latest stage in the development of the pharmaceutical industry – both globally and on the domestic market – is closely related to pharmaceutical biotechnology, a field that deals with the development of new biotherapeutic agents and obtaining more safe and effective drug options already known to consumers.

The Polish pharmaceutical market has undeniably a large impact on the appearance of the Polish economy.

AIM

The purpose of the work is therefore to examine and analyze legislative acts as well as reports and financial statements of the Polish pharmaceutical industry – focusing on its development, production, sales and planned activities in relation to the national economy.

MATERIAL AND METHODS

The content and materials on the basis of which the following analysis or summary was made, were based primarily on data received directly from pharmacy outlets and pharmaceutical companies, their annual activity reports, analyzes previously carried out by consulting companies, reports of the Supreme Pharmaceutical Chamber, databases available among others on the main page of the Central Statistical Office, judgments of European Union legislative bodies or legislative acts constituting legal norms in Poland.

The way of compiling or extracting the most important data, as well as presenting them in the following work – the research method was focused around a review of the literature and own statistical and descriptive analysis.

RESULTS

The Polish pharmaceutical market significantly contributes to the country's economic development. It generates around 1.27% of Poland's GDP. On average per year, this industry increased its financial potential by 7.7%. For comparison, the global GDP result increased. What is worth mentioning, since the beginning of the current century there has not been a single year whose demand would not be characterized by faster growth than gross domestic product.

Investments financed from pharmaceutical companies' funds are also not without significance for the national economic development. At the end of 2016, the total value of outlays of this type of industry companies reached the level of nearly PLN 580.4 million. Mainly, these were funds allocated for purposes related to construction, specialized machinery, tools and also means of specialized transport. The amount of PLN 580.4 million constituted only 1.7% of all investment outlays of the entire processing industry (1.7%

celu pomoc krajowym obiektom dbającym o środowisko naturalne.

Wsparcie na cele charytatywne to kolejna kwestia. Aż 46% wszystkich krajowych producentów leków przyznaje się do udziału w takich przedsięwzięciach. Warto również wspomnieć, że firmy farmaceutyczne są znane z tego, że biorą udział w organizowaniu szkoleń lub konferencji naukowych, finansowaniu stypendiów i wymian studentów dla najbardziej utalentowanych w dziedzinie farmacji lub biotechnologii.

Biorąc pod uwagę pełną listę najważniejszych wskaźników ekonomicznych, przemysł farmaceutyczny z roku na rok osiąga coraz lepsze wyniki finansowe w porównaniu z innymi gałęziami gospodarki.

Według raportu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową w Gdańsku średnio 1 500 000 000 zł rocznie przepływa z podatków płaconych przez firmy z branży farmaceutycznej.

W latach 2004-2017 kwota ta nadal rosła. Wynik ten wzrósł średnio o prawie 18% w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy udział finansowy we wszystkich przychodach stanowił podatek VAT. Jego kwota wzrosła o co najmniej 20% w ubiegłym roku (2). Przemysł farmaceutyczny, co należy zauważyć, oprócz omawianego wyżej podatku płaci również podatek VAT (podatek dochodowy od osób prawnych). Przychody z tego tytułu to niejedyna korzyść, jaką budżet państwa wnosi do działalności i rozwoju branży farmaceutycznej w Polsce (1).

Według literatury zdecydowanie ponad 60% zapotrzebowania społeczeństwa na leki i terapie uzależnione jest od produkcji prowadzonej w kraju. Pod względem wartości sprzedaż produktów krajowych stanowiła prawie 1/3 wszystkich transakcji (ok. 33%).

W kontekście rozwoju społeczeństwa potrzeba promowania innowacji, a także zwiększania znaczenia nowych technologii w celu dalszego zrównoważonego rozwoju gospodarczego wydaje się uzasadniona. W Polsce habne wydatki ogólne – zarówno ze strony przedsiębiorstw, jak i bazy budżetowej – na działalność badawczo-rozwojową (na koniec 2016 r.) wyniosły zaledwie 10 416 mln zł (0,74% PKB). Opisana sytuacja jest nieco poprawiona przez sektor przemysłu farmaceutycznego. Mianowicie udział wydatków wewnętrznych na analizy badań i rozwoju na koniec 2016 roku wyniósł około 26,6% (1).

Inwestycje

Obecnie istnieje wiele możliwości finansowania ze środków UE. Polski przemysł farmaceutyczny, w stosunku do innych sektorów gospodarki, otrzymuje stosunkowo duże kwoty na badania i rozwój ze środków pomocowych Komisji Europejskiej.

Sektor farmaceutyczny charakteryzuje się bardzo stabilną sytuacją na wewnętrznym rynku pracy. Tendencja ta jest również zauważalna w okresach niekorzystnych zmian gospodarczych. W odniesieniu do reszty gospodarki i masowych zwolnień wynikających z kryzysu gospodarczego, przemysł farmaceutyczny może pochwalic się stabilnym poziomem pracowników (na poziomie

of PLN 38 billion) (1). Up to 70% of the most important companies in the pharmaceutical industry focus on activities known as corporate responsibility. Tasks included in this very concept include support for environmental protection and financing of investments aimed at supporting the national facilities caring for the natural environment.

Support for charity is another issue. As much as 46% of all domestic drug manufacturers admit to participating in such ventures. What is also worth mentioning is that pharmaceutical companies are known for being involved in organizing trainings or scientific conferences, financing scholarships and student exchanges for the most talented in the field of pharmacy or biotechnology.

Considering the full list of the most important economic indicators, the pharmaceutical industry is achieving better and better financial results year by year compared to other branches of the economy.

According to the report of the Gdansk Institute for Market Economics, on average, PLN 1,500,000,000 a year flows from the taxes paid by companies belonging to the pharmaceutical industry.

In the 2004-2017 range, this amount continued to grow. This result increased on average by nearly 18% compared to the previous year. The largest financial share in all revenues was VAT. Its amount increased by at least 20% last year (2). The pharmaceutical industry, which should be noted, apart from the tax – discussed above – also pays VAT (corporate income tax). Revenues from this title are not the only benefit that the state budget brings to the activity and development of the pharmaceutical branch in Poland (1).

According to the literature, definitely more than 60% of the society's demand for drugs and drug therapies are satisfied through production carried out in the country. By value, sales of domestic products accounted for nearly 1/3 of all transactions – around 33%.

In the context of the development of society, the need to promote innovation as well as to expand the importance of new technologies in order to further sustainable economic development seems justified. In Poland, disgraceful general spending – both from enterprises and from the budget base for R & D activities (at the end of 2016) amounted to only PLN 10,416 million (0.74% of GDP). The described situation is slightly improved by the pharmaceutical industry sector. Namely, the share of internal expenditure on research and development analyzes at the end of 2016 reached about 26.6% (1).

Investments

Currently, there are many possibilities of EU funding. The Polish pharmaceutical industry, in relation to other sectors of the economy, receives a relatively large amount of funding for research and development from the subsidy facilities of the European Commission.

The pharmaceutical sector is characterized by a very stable situation in the internal labor market. This tendency is also noticeable during periods of adverse eco-

39-42 tys.). Według bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2016 roku poziom zatrudnienia w przemyśle farmaceutycznym wynosił 41 tys.

W odniesieniu do innych sektorów kwalifikacje i wykształcenie pracowników charakteryzują się znacznie wyższym poziomem niż średnia obliczona dla całej gospodarki narodowej. Wysoki jest odsetek pracowników z wykształceniem wyższym (ponad 64% wszystkich pracowników). Warto zauważyć, że pod koniec 2016 roku prawie 61% firm realizujących swoje działania w kraju planowało znaczny wzrost wydatków finansowych na rozwój pracowników, a prawie połowa planowała zwiększenie ogólnego zatrudnienia w sprzedaży (1).

Pomimo kryzysu gospodarczego od 2006 roku notuje się stały wzrost przeciętnego wynagrodzenia za pracę. Wzrost ten wynosi od kilku do kilkunastu procent w porównaniu z rokiem poprzednim (2). W lipcu 2016 roku średnie wynagrodzenie za pracę w sektorze przemysłowym wyniosło blisko 3500 zł. Sektor farmaceutyczny, który znajduje się w powyższej części gospodarki, pozwolił pracownikom osiągnąć miesięczny dochód o prawie 500 zł wyższy (1).

Handel zagraniczny polskiego rynku farmaceutycznego

W ciągu ostatnich dwóch dekad polski przemysł farmaceutyczny zmienił się z eksportera na importera produktów leczniczych.

Według statystycznych baz danych GUS na koniec 2016 roku wartość eksportu wyniosła 6,77 mld zł, a import produktów 17,75 mld. Jak łatwo zauważyć, deficyt wyniósł 11 miliardów. Warto również wspomnieć, że wynik ten był o pół miliarda złotych wyższy niż przed rokiem (1).

Polska i polski rynek farmaceutyczny prowadzą współpracę międzynarodową przede wszystkim z państwami członkowskimi UE. Brak obowiązków jest jednym z głównych wyznaczników tego wyboru.

Włochy (głównie antybiotyki) są najważniejszym partnerem w wymianie produktów farmaceutycznych dla Polski. Sprzedawane tam produkty stanowią prawie 42% całego eksportu. Ten proces działa w dwie strony. Antybiotyki, które są importem z Włoch, stanowią prawie 26% całkowitego importu wyrobów medycznych.

Bezpośrednio po Włoszech i Indiach (28%), na podium znajdują się Niemcy i Rosja (dwa ostatnie kraje to przede wszystkim odbiorcy skoncentrowani na lekach i złożonych substancjach, z 15% udziałem ogółem).

Polski import leków to przede wszystkim import produktów francuskich, niemieckich i brytyjskich, odpowiednio: 17,5, 15 i 11,4% (2).

Jak wspomniano wcześniej, w ostatnich latach Polska boryka się z deficytem handlu zagranicznego. Według IBGR jedynym wyjątkiem jest handel z krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost poziomu eksportu leków produkowanych w kraju. Wnioskiem z tego faktu może być wyraźny wzrost poziomu kon-

omic changes. In relation to the rest of the economy and mass layoffs resulting from the economic crisis, the pharmaceutical industry could boast of a stable and stable level of employees (at the level of 39-42 thousand). According to the Główny Urząd Statystyczny statistical database, at the end of 2016 the employment level for the pharmaceutical industry was 41,000.

Referring to other sectors, the qualifications and education of employees are characterized by a significantly higher level than the average calculated for the whole national economy. There is a high percentage of employees with higher education. Over 64% of all staff have university education. It is worth noting that at the end of 2016, nearly 61% of companies implementing their activities in the country planned a significant increase in financial expenditure directed at employee development, and nearly half planned to increase the level of general employment in sales (1).

Despite the economic crisis, a constant increase in average remuneration for work has been recorded since 2006. This increase is from a few to even a dozen or so percent over the previous year (2). In the second half of 2016, exactly in July, the average remuneration for work in the industrial sector was close to PLN 3,500. The pharmaceutical sector, which is included in the above part of the economy, allowed employees to earn a monthly income of nearly PLN 500 higher (1).

Foreign trade of the Polish pharmaceutical market

Over the past two decades, the Polish pharmaceutical industry has changed from an exporter to an importer of medicinal products.

According to the statistical databases of the Central Statistical Office, at the end of 2016 the value of exports amounted to PLN 6.77 billion and imports of products 17.75 billion. As you can easily see, there was a deficit of 11 billion. What is also worth mentioning, this result was by half a billion zlotys higher than in the previous year (1).

Poland and the Polish pharmaceutical market conduct international cooperation primarily with EU Member States. The lack of duties is one of the main determinants behind this choice.

Italy (mainly antibiotics) is the most important partner in the exchange of pharmaceutical products for Poland. The products sold there account for nearly 42% of all exports. This process works on both sides. Antibiotics that are the importer from Italy account for almost 26% of the total import of medical devices.

Immediately after Italy, India (28%), Germany and Russia are on the podium (the last two countries are primarily recipients focused on drugs and complex substances, with a 15% total share respectively).

Polish drug imports are primarily imports of French, German and British products – 17.5, 15 and 11.4% respectively (2).

As mentioned earlier, in recent years Poland has been dealing with a foreign trade deficit. According to IBGR, the only exception is trade with Central and Eastern European countries.

kurencyjności polskiego rynku farmaceutycznego na arenie międzynarodowej (3).

Prawie 3/4 ogólnej liczby producentów działających w kraju mówi o dobrej kondycji finansowej.

Firmy farmaceutyczne są działaniami grupy opieki zdrowotnej. Należy tutaj zauważyć, że sektor ten zajmuje trzecie miejsce pod względem najważniejszych na europejskim rynku akcji. Wysoka stabilność tych firm, spowodowana potrzebami społeczeństwa w zakresie utrzymywania jednostek w zdrowiu i dobrej kondycji, jest głównym powodem decydującym o zainteresowaniu inwestowaniem w tym kierunku.

Polski przemysł farmaceutyczny ma jednak swoje wady. Obecnie jest nasycony podmiotami działającymi w tym sektorze. Przez wiele lat na podium biznesu nie było żadnych zmian. Należy stwierdzić, że rynek ten należy do kilku największych, które mają już ugruntowaną pozycję. Ta sytuacja jest jedną z głównych przyczyn braku przyciągania nowych inwestorów zagranicznych do kraju. Problemem będzie wyjście poza zasięg i pozyskanie nowych klientów. Biotechnologia jest jedynym sektorem wciąż otwartym na dalsze inwestycje.

Polski sektor biotechnologiczny to interesująca opcja inwestycyjna skierowana do firm. Szczególnie ważny jest tutaj obecny stan mówiący o wyjątkowym zastosowaniu tzw. czerwonej biotechnologii, a zatem związanej ze zdrowiem. Szacuje się, że dzięki inwestycjom w tym obszarze przychody finansowe będą rejestrowane w kolejnych latach z rocznym wzrostem o kilka procent. Firmy biotechnologiczne będą rosły o kilka procent rocznie. Współczynnik sprzedaży na 2020 rok wynosi około 30% (3).

Przemysł biotechnologiczny jest, a w kolejnych latach będzie, głównym przedmiotem inwestycji dla krajowych i zagranicznych firm farmaceutycznych. Warto dodać opinię analityków, która opowiada się za koniecznością wejścia polskich firm biotechnologicznych na rynki zagraniczne. Jak wspominają, polski przemysł farmaceutyczny jest obecnie wart więcej niż austriacki, belgijski, duński, holenderski, szwajcarski, norweski, fiński, szwedzki lub irlandzki (1).

Prognozy dalszego rozwoju polskiego rynku farmaceutycznego

- Rynek farmaceutyczny na ścieżce szybkiego wzrostu

Polski rynek farmaceutyczny należy obecnie do grupy sektorów polskiej gospodarki, które charakteryzują się najbardziej optymistycznymi prognozami dotyczącymi dalszego rozwoju. Szacuje się, że w latach 2019-2021 średnia roczna stopa wzrostu wyniesie prawie 7,4%. Według światowej literatury polski rynek farmaceutyczny jest szóstym co do wielkości rynkiem w UE pod względem wyników sprzedaży. Inną kwestią jest dynamika wzrostu sprzedaży (w euro). W latach 2015-2017 sektor krajowy zajmował drugie miejsce pod względem najszybciej rozwijających się rynków w UE.

W oparciu o prognozy środowiska analitycznego, wynik ten może wzrosnąć w ciągu najbliższych 10 lat,

In recent years, there has been a significant jump in the level of exports of drugs produced in the country. The conclusion of this fact can be an evident increase in the level of competitiveness of the Polish pharmaceutical market on the international stage (3).

Nearly 3/4 of the total number of producers operating in the country tells about having good financial condition.

Pharmaceutical companies are activities from the health care group. It should be noted here that this sector ranks third in terms of the most important on the European stock market. The high stability of these companies, caused by the needs of society for keeping individuals healthy and in good condition, is the main reason for the decisive interest in investing in this direction.

However, the Polish pharmaceutical industry has its drawbacks. At present, it is saturated with entities operating in that sector. There have been no changes on the business podium for many years. It is appropriate to state that this market belongs to several largest companies that already have an established position. This situation is one of the main reasons behind not attracting new foreign investors to the country. The problem here will be to go beyond the range and gain new customers. Biotechnology is the only sector still open to further investments.

The Polish biotechnology sector is an interesting investment option targeted at companies. Particularly important fact here is the current situation saying about the unique application of the so-called – red biotechnology and therefore related to health. It is estimated that due to investments in this area, financial revenues will be recorded in subsequent years with an annual increase of several percent. Biotechnology companies will grow by several percent annually. The sales rate for 2020 is set at around 30% (3).

The biotechnology industry is and in the following years will be the main subject of investment for domestic and foreign pharmaceutical companies. It is worth adding the analysts' opinion, which advocates the necessity for Polish biotechnology companies to enter foreign markets. As they mention, the Polish pharmaceutical industry is currently worth more than Austrian, Belgian, Danish, Dutch, Swiss, Norwegian, Finnish, Swedish or Irish (1).

Forecasts for the further development of the Polish pharmaceutical market

- Pharmaceutical market on the path of rapid growth

The Polish pharmaceutical market, currently belongs to the group of sectors of the Polish economy, which are characterized by the most optimistic forecasts for further development. It is estimated that the years 2019-2021 will bring the average annual growth rate of almost 7.4%. According to world literature, the Polish pharmaceutical market is the sixth largest market in the EU in terms of sales results. The dynamics of sales growth (in euros) is another issue. In the years 2015-2017, the domestic sector was second in terms of the fastest growing markets in the EU.

a zatem Polska obejmie tytuł lidera europejskiego rynku farmaceutycznego (4).

- Nowe produkty są główną siłą napędową rozwoju sektora

Prawie 1/3 firm realizujących swoje działania w całym kraju w najbliższej przyszłości skoncentruje się na innowacyjnych lekach jako czynniku, który ma przynieść największe zyski. Nowe leki są w jakiś sposób odpowiedzią na potrzeby coraz lepiej prosperującego społeczeństwa, a także na powstającą polską politykę refundacyjną. Jak można wnioskować, przemysł farmaceutyczny skoncentruje się głównie na produkcji leków przeciwnowotworowych – zgodnie z tendencją zachorowalności i umieralności.

- Apteki internetowe to najszybciej rozwijający się kanał dystrybucji

Szacuje się, że w ciągu najbliższych 48 miesięcy apteki internetowe będą najdynamiczniej rozwijającą się częścią rynku farmaceutycznego.

Analizy wskazują, że sieć e-aptek może rosnąć szybciej niż cały rynek sprzedaży leków. Co równie ważne, oczekuje się również, że ogólny rynek farmaceutyczny znacznie wyprzedzi swoje możliwości sprzedaży online.

- Inwestycje w branży nie są zagrożone

Jak opisano wcześniej w pracy, możliwe spowolnienie gospodarcze nie przekłada się na zahamowanie lub ograniczenie procesów inwestycyjnych. Istnieje nawet odwrotna tendencja. Jak pokazano, zdecydowana większość podmiotów na polskim rynku planuje zwiększenie wydatków bezpośrednio na rozwój pracowników (kolejne 48 miesięcy). Podobna wielkość firm mówi o stałym wzroście poziomu finansowania infrastruktury produkcyjnej, a także sektora badań i rozwoju (4).

WNIOSKI

Polski rynek farmaceutyczny ma niezaprzecalnie duży wpływ na ogólny kształt gospodarki narodowej. Wskazuje na to przede wszystkim rosnąca wartość tego segmentu z roku na rok. W 2017 roku wynik ten osiągnął poziom prawie 80 mld zł, co stanowi skok o prawie 5% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Tak dynamicznie rozwijająca się gałąź gospodarki, biorąc pod uwagę jej specyfikę i opinię, która dominuje wśród analityków branży, a mianowicie zasłużone miejsce wśród europejskich liderów farmacji, przyczynia się do ciągłego wzrostu relacji między jej obecnym stanem a poziomem niektórych wskaźników, które charakteryzują rzeczywisty stan gospodarki. Obejmują one generowanie coraz większej liczby miejsc pracy. W 2016 roku było to blisko 42 tys. osób. Warto jednak zauważyć, że liczba ta stale rośnie.

Handel międzynarodowy jest jedną z najważniejszych kwestii na rynku farmaceutycznym. Pomimo faktu, że rośnie różnica między wartością eksportu a importu leków, informacja o ponad 60% zaspokojeniu popytu na leki i specjalistycznych terapii farmakologicznych jedynie produkcją krajową jest niezwykle pozytywnym wynikiem polityki lekowej państwa.

Based on the forecasts of the analytical environment – this result may increase over the next 10 years, and hence Poland will take the title of the leader of the European pharmaceutical market (4).

- New products are the main driving force behind the sector's development

Nearly 1/3 of companies implementing their activities throughout the country, in the near future will focus on innovative drugs as a factor that is supposed to give the greatest profits. New drugs are somehow a response to the needs of an increasingly prosperous society as well as the emerging Polish reimbursement policy. As you can conclude, the pharmaceutical industry will focus mainly on the production of anti-cancer drugs – in line with the trend of morbidity and mortality.

- Online pharmacies are the fastest growing distribution channel

It is estimated that over the next 48 months online pharmacies will be the most dynamically developing part of the pharmaceutical market.

Analyses say that the e-pharmacy network can grow faster than the entire drug sales market. Equally important, it is also anticipated that the general pharmaceutical market will be significantly ahead of its online sales options.

- Investments in the industry are not at risk

As it was described earlier in the work, possible economic slowdowns do not translate into any inhibition or limitation of investment processes. There is even a reverse tendency. As it has been shown, the vast majority of entities on the Polish market plan to increase their expenses directly focused on employee development (the next 48 months). A similar size of companies says about a steady increase in the level of financing the production infrastructure as well as the R & D sector (4).

CONCLUSIONS

The Polish pharmaceutical market has an undeniably large impact on the overall shape of the national economy. This is mainly demonstrated by the growing value of this segment from year to year. In 2017, this result reached the level of nearly PLN 80 billion, which was a jump of nearly 5% compared to last year. Such a dynamically developing branch of the economy, given its specificity and opinion that prevails among the industry's analysts, namely the well-deserved place among European pharmacy leaders, contributes to the continuous increase of the relationship between its current state and the level of certain indicators that characterize actual state of the economy. These include generating more and more jobs. In 2016, it was close to 42,000 people. It is worth noting, however, that this number is constantly increasing.

International trade is one of the most important issues in the pharmaceutical market. Despite the fact that the difference between the value of exports and imports of drugs is growing, information on over 60% satisfaction of the demand for medicaments and specialized drug therapies by only domestic produc-

Co warto wspomnieć, pod względem wartości jego udział w całkowitej sprzedaży w ostatnich latach wynosił średnio około 33%. Dzięki podatkom płaconym przez przemysł farmaceutyczny wpływa do budżetu państwa ponad półtora miliarda złotych rocznie. Ostatnie lata charakteryzowały się jednak ciągłym wzrostem tej wartości – średnio o około 18% rocznie. Przychody budżetowe z działalności firm farmaceutycznych to nie tylko przychody wynikające z produkcji – grupa ta obejmuje także koszty prowadzenia działalności gospodarczej: aptekę, hurtownię, magazyny i szeroko rozumiane placówki administracyjne. Oprócz podatku VAT płacony jest również podatek CIT.

Niezwykle ważną kwestią, którą należy przytoczyć, jest stabilność w stosunku do wahań gospodarczych na rynku krajowym. Dotychczasowe zmiany lub kryzysy gospodarcze nie miały negatywnego wpływu na przemysł farmaceutyczny. Jest to związane ze stałym poziomem sprzedaży, niezmienną determinantą i chęcią zakupu określonych produktów wśród odbiorców. Niezależnie od poziomu funkcjonowania innych gałęzi gospodarki omawiany przemysł może liczyć na ciągły i stały poziom popytu ze strony pacjentów.

Ważnym aspektem jest także kwestia innowacji i wzrostu poziomu technologii stosowanych w przemyśle farmaceutycznym. Zwiększenie wydatków finansowych na zaplecze techniczne przyczynia się do budowy większej liczby punktów naukowo-badawczych i specjalistycznych laboratoriów, zwiększając atrakcyjność inwestycji podmiotów zagranicznych w kraju.

Warto również zauważyć, że dzięki tak dynamicznie działającym zakładom farmaceutycznym, Polska otrzymuje wysoki poziom promocji i reklamy poświęconej dalszym inwestycjom branżowym, ale nie tylko – zauważenie możliwości jednej dziedziny staje się szansą rozwoju dla innych.

Podsumowując, polski rynek farmaceutyczny jest rynkiem nastawionym na ciągły rozwój, rosnący wpływ i sektor innowacji. Jest to związane z wieloma pozytywnymi aspektami, które bezpośrednio wpływają na gospodarkę narodową: tworzeniem miejsc pracy czy rozwojem krajowej bazy technologicznej. Dalszy rozwój branży i umocnienie pozycji europejskich liderów przyczynią się do zwiększenia częściowego podniesienia polskiej gospodarki na arenie międzynarodowej.

tion is an extremely positive result of the state's drug policy. What is worth mentioning, in value terms, its share in total sales in recent years was on average around 33%. Due to taxes paid by the pharmaceutical industry, it flows into the state budget over one and a half billion zlotys a year. Recent years have, however, been characterized by a continuous increase in this value – on average by about 18% per annum. Budget revenues from the activities of pharmaceutical companies are not only those resulting from production – this group also includes the costs of conducting business – pharmacy, wholesale, warehouse outlets and widely understood administrative outlets. In addition to VAT, CIT is also paid.

Stability relative to the economic fluctuations of the domestic market is an extremely important issue to cite. The changes or economic crises recorded so far have not had a negative impact on the pharmaceutical industry. This is associated with a constant level of sales, unchanging determinant and the desire to purchase specific products among the public. Regardless of the level of functioning of other branches of the economy, the industry in question can count on continuous and constant level of demand from patients.

An important aspect is also the issue of innovation and the increase in the level of technologies used in the pharmaceutical industry. Increasing financial expenditure directed towards technical facilities contribute to building more scientific and research points and specialized laboratories, increasing the attractiveness of investments of foreign entities in the country.

It is also worth noting that the statement that thanks to such dynamically operating pharmaceutical facilities, Poland receives a high level of promotion and advertising dedicated to further industry investments, but not only – noticing the possibility of one field becomes development opportunities for others.

To sum up, the Polish pharmaceutical market is a market focused on continuous development, increasing influence, and the innovation sector. This is connected with many positive aspects that directly affect the national economy: job creation or development of the national technological base. Further flourishing of the industry and strengthening the position among European leaders will contribute to increasing the partial elevation of the Polish economy in the international area.

PIŚMIENNICTWO / BIBLIOGRAPHY

1. Hermanowski T, Drozdowska A: Znaczenie przemysłu farmaceutycznego dla polskiej gospodarki. *Problemy Zarządzania* 2013; 11; 1(41), t. 2: 146-159.
2. Kula P: Raport: Polski rynek apteczny – szanse i zagrożenia. *Pharma Expert*, Warszawa 2017.
3. Raport na temat ograniczeń na rynku aptecznym w Unii Europejskiej. *Association of Pharmaceutical Employers Pharmed*, Warszawa 2018.
4. Polska opieka zdrowotna w liczbach; <https://www.bankier.pl/consciousosc/Polska-sluzba-zdrowia-w-liczbach-7551367.html> (data dostępu: 22.11.2019).